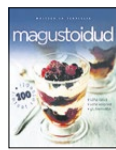

ILMUNUD

Magustoidud

Carla Bardi tõlkinud Maria Drevis 120 lk, kõva köide sari „Maitsev ja tervislik” Sarja „Maitsev ja tervislik” uuest raamatust leiad 100 isuäratavat magustoiduretsepti. Rammusate küpsetiste või liiga magusate kreemide asemel pakume märksa tervislikumaid valikuid. Raamatusse on koondatud mahedamad ja lahedad retseptid värskete puuviljasalatite, jahutavate sorbettide ja õhuliste kreemide, samuti krõbedate ahjumaiuste valmistamiseks. Nii saavad muretult maiustada nii toidutalumatuse all kannatajad kui ka need, kes on otsustanud vähendada tarbitava rasva või kalorite hulka.

Pettsoni jõuluvanamasin

Sven Nordqvist tõlkinud Ülle Kiivet 128 lk, kõva köide Jõulude juures on nende ootamine mõnikord toredamgi kui pühad ise. Ka Pettsoni-taadi ja kass Findusel on jõulude eel palju tegevust. Pettson veedab oma aega põhiliselt töötoas plaane sirgeldades, leitudes ja ehitades, nii et Findusel tuleb endale ise tegevust leida. Pettson ei saa talle ju õelda, et ehitab jõuluvanamasinat – see peab üllatus olema. Ja üllatustest selles raamatus juba puudu ei tule.

Vanad head unejutud

Susanna Davidson, Katie Daynes, Richard Johnson tõlkinud Maria Drevis 96 lk, kõva köide Unejutte sarja kolmas raamat, milles jutustatakse ümber klassikalisi loomalogusid. Seal leiab Aisopose valmi ainetel kirja pandud loo kilpkonna ja jänese võidujooksust, Rudyard Kiplingi jutu sellest, kuidas elevand endale pika londi sai, vendade Grimide tuntud muinasjuttu Bremeni linna moosekantidest jne. Kokku kümme muinasjutu ja lõpulooks on Hans Christian Anderseni igihaljas „Inetu pardipoeg”. Muinasjutte täiendavad kunstniku südamlukud illustratsioonid.

Kulnad ja kuusehõõd. Teeme koos

Irena Kibin 64 lk, pehme köide Autor on välja mõelnud ja valmis teinud 18 ilusat asja, mille alusmaterjal on lihtne vilt, savi ja paber. Muidugi, kulinatega pole ka kokku hoitud... Sa võid jooniseid ja juhiseid järgides täpselt samasugused ehted meisterdada, aga võid ka autori ideid ja tehnikaid kasutades teistsuguseid asju teha.

Teeme ise jõulukaunistusi

Danielle Lowy, Katie Riley tõlkinud Helen Pruu 64 lk Sellest raamatust leiad 28 ilusa ja vaimuka jõulukaunistuse valmistamise õpetused. Raamat pakub hea võimaluse midagi ühiselt luua – mitte üksnes selleks, et last aidata, vaid ise teatud asjad teevad rohkesti rõõmu. Kui töö selge, võid ise uusi asju välja mõelda. See on hea võimalus midagi ühiselt luua – mitte üksnes selleks, et last aidata, vaid ka seetõttu, et ise teatud asjad teevad rohkesti rõõmu. Raamatus on lihtsamaid ja keerukamaid töid, hõlbustust pakuvad kümme lehte šabloonidega.

Ajalool on tuhat nägu

KÜLLO ARJAKAS ajaloolane

artu Ülikooli ajaloo ja arheoloogia instituudi õppejõudude, laboratoorse arheoloogia professori Aivar Kriiska ja vanaaja ajaloo dotsendi Mait Kõivu kirjutatud koguteose „Maailma ajalugu” esimese osa ilmumine on Eesti ajalookirjanduse suursündmus.

Eelmine ja omal ajal väga kapitaalne maailma ajalugu ilmus eesti keeles juba üle 80 aasta tagasi, 1930. aastate algul, kõigepealt vihikutena ja siis viies köites. Selleks oli Nikolai Kannu toimetatud koguteos „Üldine ajalugu”. Loomulikult Kannu käsitus vanases, aga parema puudumisel kasutati seda koguteost veel 1980. aastatel ja hiljemgi, vähemalt ühe huvipakkuva lisalugemise materjalina.

AJALOOKIRJANDUSE SUURSÜNDMUS EESTIS

Nii tulebki kohe rõhutada: koguteos „Maailma ajalugu I. Esiaeg. Vanaaeg” on esimene pärast Teist maailmasõda eesti keeles kirjutatud ja Eesti lugejatele mõeldud maailma ajaloo üldkäsitlus. „Maailma ajaloo” 2. ja 3. osa ilmuvad 2016. aastal.

Mitmeköiteline koguteos on teadupoolest ajalookirjutuse üks kõige keerukamaid ja nõudlikumaid vorme, kus ühegi teema või perioodi osas allahindlust teha ei saa. Koguteos on süstemaatiline ülevaade, mis peab kõiges, lausa igas lauses kajastama ajaloo teaduse uusimat seisust. See eeldab vastava, äärmiselt ulatusliku ning eri riikides ilmunud kirjavara head tundmist.

Koguteos on narratiivne, asjalik ja faktitihed ülevaade, kus pole kohta ajaloo teooriatele – miks üks või teine asi juhtus, samuti ei leia me siit näiteks heituse ühe sündmuse erinevast tõlgendusest vms. Faktirohke teos on isikute, daatumite ja sündmuste põhisisu osas teatmeteosele väärtusega, selline raamat leiab pikkade aastakümnete jooksul kindlasti rohket kasutamist, alates ajaloo huvilistest gümnasistidest-tudengitest kuni ajalooaga seotud ringkondadeni.

Tegemist on teosega, mis ostetakse kodusse raamaturiivis, ka siis, kui hetkel ei teata, millal võiks seda vaja minna. Ka raamatukaupluses võib see kaua oodata tänuhulka ostjat, sest raamatu väärtus ajas nimetamisväärselt ei kahane. Arvestades üsna väikest tegusate üldajaloolaste hulka, võib arvata,

Lehekülged koguteosest: raamatu tekst on hästi liigendatud ja rikkalikult illustreeritud.

et lähiajal pole eesti autoritelt oodata kõnesoleva perioodi kohta uut käsitlust. Järgmise tipptasemel analoogilise väljaande jaoks napib autoreid.

ESIAJAST ROOMA KEISRIRIIGINI

„Maailma ajaloo” esimene osa hõlmab esiaega ja vanaaega. Esiaja autor on Aivar Kriiska. Siin on põgusalt jutuks esiaja periodiseerimine ja lähema vaatluse all kiviaeg: paleoliitikum, mesoliitikum, neoliitikum, vase- ja pronksiaeg, rauaaeg. See on mahuliselt mõistagi teose väiksem osa.

Vanaaja osa autor on Mait Kõiv. Siin võetakse lähemalt kirjeldada Lähis-Ida pronksiaegsed tsivilisatsioonid III–II aastatuhandel e.m.a.: Mesopotaamia tsivilisatsiooni tõus – Sumer, Akad ja Vana-Babüloonia, Egiptuse tsivilisatsioon läbi vana, keskmise ja uue riigi ning Egeuse tsivilisatsioon.

Edasi hõlmab käsitlus Lähis-Ida maid 12.–4. sajandini e.m.a.: Kaanan, Assüüria ja Uus-Babüloonia, Egiptus, Anatoolia ja Iraan, Pärsia impeerium.

Järgnevalt vaadeldakse Kreeka tsivilisatsiooni alates 11. sajandist e.m.a. ehk varajasest rauaaegast kuni hellenismiperioodi alguseni, lõpetades käsitluse Makedoonia hegemoonia alguse ja Aleksander Suure maailmarigi sünni-

ga. Edasi on jutuks Vahemere lääneosa maad 10. sajandist kuni 3. sajandi alguseni e.m.a.: Kartaago, Itaalia rahvad, etruskid, Rooma kuningate ajal, varane vabariik ning Rooma tõus Itaalia valitsejaks.

Koguteose elviimane osa on hellenistlikud riigid ja Rooma alates 4. sajandi lõpust kuni 1. sajandini e.m.a. Siin antakse hellenistliku maailma kirjeldust, vaatlust all on Rooma riigi tõus, arvukad vallutusõjad ja hilise Rooma vabariigi kirjeldus.

Raamatu viimane osa annab ülevaate Rooma keisririigi aegadest. Käsitlus lõpeb suure rahvasterändamise perioodi ja keisrivõimu langusega impeeriumi lääneosas.

On üldteada sündmused, et 410. aastal vallutasid ja rüüstasid läänegoodid Rooma ning 455. aastal vallutas vandaalide laevastik Rooma. Vandaalid rüüstasid linna 14 päeva. Ent näiteks siingi saab teha huvipakkuvaid rõhuasetusi. Mait Kõiv märgib, et vandaalide rüüstest tuleneb mõtetu hävitamise nimetamine vandalismiks.

POLIITILINE AJALUGU ESIPLAANIL

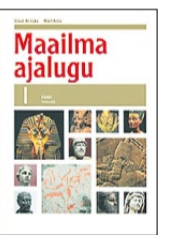
Koguteoses on esikohal poliitiline ajalugu. Selle kõrval on ülevaade kõige

olulisematest sotsiaalajaloo ja kultuuriajaloo arenguajastest. Autorid seadsid ülesandeks anda esiajaloo ja vanast ajast võimalikult süstemaatiline ülevaade. Nad rõhutavad saatesõnades, et ajalool on palju nägusid ning vaatleja iga positsioonini muudab selles midagi, tuues esile mõne nüansi, mis on teisele vähetahtis või isegi jäänud märkamata. Nad ise aga leidsid selle raamatu kirjutamisel hea positsiooni, panes kokku üldistava kokkuvõtte ning keskendudes ainult kõige tähtsamale.

Tunnustada tuleb teose illustatsioonide head valikut ja eriti just pikki ning teabekaid illustatsioonide selgust. Kohati annavad illustatsioonid ja fotode selgitused välja lausa eraldi lõigu. R

Maailma ajalugu I. Esiaeg. Vanaaeg

Aivar Kriiska, Mait Kõiv 296 lk kõva köide

Tõeliseks saamise lugu

ILME RÄÄK raamatu toimetaja

Lapsepõlve lemmikmänguasjadest ning lastetoas armastuse, hoolimise ja headuse võlujõul juhtuvatest väikestest imedest on kirjutatud palju raamatuid. Üks sellistest on Margery Williamsi „Sametjanes”, mida loevad juba mitmenda põlvkonna lapsed.

Lugu kuulub ingliskeelse lastekirjanduse klassikasse ja ehkki see on kirjutatud juba peaaegu sada aastat tagasi kaugel Ameerikas, kõnetab selle aegumatu sõnum ka tänapäeva Eesti last. Raamat jutustab poisist, kes saab jõuluringiks tagasihoidliku pesusametist jänese, millest ajapikku kujuneb tema

kalleim mänguasi ja tingimusteta armastuse sümbol.

Riided õmmeldud ja saepuru täis topitud Sametjanes meenutab kangesti meie oma tuttavaid tegelasi švammist mängukoera Nässut (Heljo Männi „Koer taskus”), Eno Raua riidest nuku Sipsikut ja Iko Marani kummist elevandipoega Londistet. Neist, nagu Sametjanesestki, saavad lapsele tõelised sõbrad, kellega jagatakse nii rõõme kui ka muresid ning kes aitavad neil toime tulla veidi pelutava ja kummalise täiskasvanute maailmaga.

Lastetoa mänguasjakapp, millest loo sündmused hargnema hakkavad, on otseselt omaette kogukond, kus valitsevad kindlad reeglid ja aeg-ajalt juhtuvad väikesed imed. Uustulnukast Sametjanesesse, kes oli loomu poolest

häbelik, suhtuvad kallimad mänguasjad põlgusega. Kõik mänguasjad soovivad saada tõeliseks ja sellest unistab ka Sametjanes. Vana tark Kiikhobu õpetab talle, et mängimisest ei piisa, tõeliseks saadakse vaid siis, kui keegi sind armastab. Sametjanes saab teada, et mõnikord teeb tõelisus haiget, aga need, kes on juba kord tõelised, ei pane seda pahaks.

See raamat õpetab väikesele, ja kahtlemata ka suuremale ja päris suurele lugejale, et kapis ei pea olema virnade viisi uusi ja uhkeid asju, sageli piisab mõnest vanast ja hästi armsast. Ja kõiki asju ei pea poest ostma – väikeseks jäänud kampsunist või sokist õmmeldud kaisuloom võib olla hoopis kallim.

Tõepoolest, kõige tähtsam asi elus on saada tõeliseks. Ja ehkki „üldiselt,

selleks ajaks, kui sa oled tõeline, on sul kasukas kallistamisega ära kulunud, sa logised ja näed üpris räbal välja,” ei ole see oluline, sest „kui sa oled tõeline, siis sa ei saa olla kole – välja arvatud muidugi nende meelest, kes seda ei mõista.”

Imeilusate suurte piltidega raamat sobib hästi ettelugemiseks ja koos lugemiseks ning ühes lapsega maailma asjade üle mõtisklemiseks. R

Sametjanes Margery Williams tõlkinud Piret Carson pildid joonistanud Catherine Zarip 32 lk, kõva köide

